

**week
van de
lentekriebels**
Sensoa

Praten over sexting

Werken rond sexting
met 12- tot 18-jarigen

Inhoud

	Inleiding	3
1	Werkvormen	6
1.1	Brainstorm, sexting is...	7
1.2	KLAAR over sexting	8
1.3	Waarom wel/niet?	10
1.4	Sextingtraject	12
1.5	Uit-de-kleren-praatjes	18
1.6	Is er een veilige manier?	19
1.7	Tien stappen	21
1.8	Vraag eens een sext	22

Redactie Katelijn Gijssel
Eindredactie Katelijn Gijssel
Inhoudelijk advies Wannes Magits
Opmaak Volta
V.U. Chris Lambrechts, F. Rooseveltplaats 12 bus 7, 2060 Antwerpen
Ondernemingsnummer: 0446.232.167 / RPR Antwerpen
Versie december 2020

Een uitgave van Sensoa vzw
© 2020 Sensoa

Toestemming is vereist voor overname van de teksten, op welke wijze ook.
Met steun van de Vlaamse Minister bevoegd voor het Gezondheidsbeleid.

Inleiding

Jongeren zijn volop bezig zichzelf en hun eigen seksualiteit te ontdekken. Dit uit zich op vele vlakken. Ze zoeken uit wat ze leuk vinden, leren zichzelf kennen, worden verliefd, tasten de grenzen van zichzelf en anderen af. Dit zowel offline als online.

Waar vroeger jongeren op een stiekeme plek afspraken om elkaars lichaam te verkennen of briefjes stuurden, kan dit nu ook vanuit hun eigen kamer. Met de nodige privacy, hun smartphone of laptop en het lief aan de andere kant van de lijn.

We zien dat veel jongeren direct of indirect bij betrokken zijn bij sexting. Het is echter ook een onderwerp waar veel vragen en misvattingen over zijn.

Bij de meeste jongeren verloopt sexting zonder problemen. Er zijn echter twee situaties waarin het grensoverschrijdend wordt:

- iemand stuurt de foto's zonder toestemming door of laat de foto's aan anderen zien;
- iemand zet een ander onder druk om foto's te sturen.

Dit gebeurt ook om heel uiteenlopende redenen (trots op hun lief, opscheppen bij hun vrienden, samen lachen of roddelen, wraak nemen, opgewonden worden, aanzien of macht verwerven, pestgedrag, ...). Een groot probleem hierbij is dat, zowel leerlingen als leerkrachten, hierbij nog al te vaak aan victim blaming doen. Ze leggen de schuld en schaamte van een publiek verspreide foto dan bij de maker van de foto in plaats van bij de verspreider. Hierdoor voelt de persoon op de foto zich nog meer geïsoleerd en wordt de drempel hoger om hulp te zoeken.

Sexting gebeurt bij jongeren voornamelijk in een context van liefde en vertrouwen. Jongeren hebben heel wat redenen om te sexten en het is belangrijk deze te begrijpen:

- omdat het opwindend is;
- om gerustgesteld te worden over hun lichaam;
- om te polsen of de andere geïnteresseerd is;
- om hun relatie te bevestigen of versterken;
- om periodes zonder elkaar te overbruggen;
- om hun seksuele identiteit te ontdekken.

Door jongeren te informeren willen we hen de juiste handvaten geven om hier bewust mee om te gaan. We willen hen de tools geven om hun grenzen te kunnen aangeven, hen leren wat ze kunnen doen als er iets fout loopt, hen empathisch te leren omgaan met gevoelige informatie van anderen. Daarom hebben we 5 tips geformuleerd waarmee we aan leerlingen duidelijk willen maken hoe ze sexting leuk én veilig kunnen houden.

1. Is sexting wel iets voor jou? Je hoeft geen foto's te sturen en je mag altijd nee zeggen. Stuur je misschien liever tekst dan foto's? Maak hierin je eigen keuze.
2. Zet nooit iemand onder druk om beelden te sturen.
3. Stuur enkel foto's naar iemand die ze wil ontvangen en bouw dit langzaam op.
4. Deel nooit een foto van iemand anders, dit is strafbaar.
5. Denk aan je veiligheid. Het kan een veiliger gevoel geven om jezelf onherkenbaar te maken, afspraken te maken met de ontvanger en na te denken over welke apps je gebruikt. Bewaar je foto's op een veilige plek.

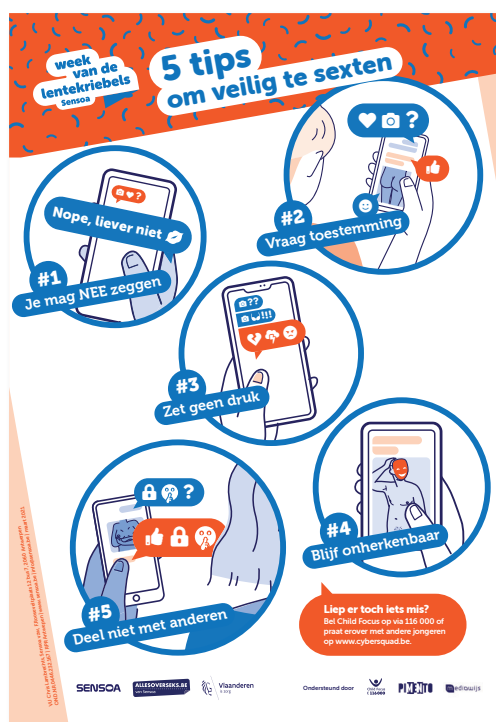
En denk eraan: Als een foto van iemand wordt doorgestuurd is dat niet de schuld van de persoon op de foto. Niemand verdient het om voor de hele wereld in zijn blootje te worden gezet. Een naaktfoto is als een intiem geheim, niet de persoon die in vertrouwen een geheim vertelt is de schuldige, maar degene die dat vertrouwen breekt en het geheim aan iedereen doorvertelt.

Jou als leerkracht willen we met deze bundel vol werkvormen motiveren om hierrond aan de slag te gaan. We willen je de handvaten geven om op een professionele manier te reageren op sextingsituaties opdat leerlingen je, indien nodig, hierover ook in vertrouwen durven nemen.

Per werkvorm zijn er specifieke lesdoelen geformuleerd, deze kunnen je helpen de juiste werkvorm te vinden voor de behoeftes van jouw groep. Jij als leerkracht bent dan ook degene die jouw leerlingen het beste kent.

Wil je meer lezen en leren over het thema sexting?

- Lees onze [didactische tips en leerdoelen](#), informatie over [hoe je sexting veilig kan houden](#), of wetenschappelijke [feiten en cijfers](#).
- Heb je een problematische sextingsituatie op school? Volg het [stappenplan](#).
- Wil je jouw school hierop voorbereiden en werken aan een beleid met een eenduidige visie rond sexting? Boek een [trajectbegeleiding voor jouw school](#).

1 Werkvormen

Doelgroep
12 - 18-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen weten wat sexting is, wat het juist betekent;
- De leerlingen leren de verschillende manieren van sexting kennen.

Werkwijze

Groepsgesprek met de leerlingen om duidelijkheid te scheppen over wat sexting juist inhoudt. Laat leerlingen steeds in stilte nadenken over hun antwoord. Laat hen nadien hun mening en visie delen. Stimuleer hierbij gesprek/discussie tussen de leerlingen.

De vragen:

- Wat is sexting?
- Is sexting meer dan naaktfoto's sturen? Wat kan het nog meer zijn?
- Is sexting een nieuw fenomeen of was er vroeger ook al zoiets als sexting? Wat is het verschil tussen vroeger en nu?
- Is sexting iets voor iedereen?
- Op welke manier kwam jij al in contact met sexting?

Belangrijkste antwoorden

Als je seksueel getinte berichtjes, foto's of beelden maakt en deelt, dan doe je aan sexting. Je kan bijvoorbeeld:

- erotische (tekst- of spraak-) berichtjes sturen;
- pikante of naaktfoto's versturen
- iemand, of elkaar, opwinden via videochat.

Sommige mensen vinden sexting heel leuk, anderen doen het liever niet. Dat is allebei oké. Iedereen mag steeds voor zichzelf beslissen of ze dit willen doen. Niets moet, veel mag.

Sexting wordt vaak gezien als iets nieuws. Dit is echter niet helemaal waar. Voor de komst van het internet bestond dit ook al, toen in de vorm van erotische telefoon-gesprekken, pikante foto's opsturen per post of seksuele fantasieën delen via brieven. De komst van het internet maakte dit echter veel makkelijker en laagdrempeliger. Spijtig genoeg heeft dit ook als nadeel dat alles makkelijker te delen is met anderen.

Doelgroep
12 - 16-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen weten waar ze op moeten letten als ze een naaktfoto willen versturen;
- De leerlingen weten dat ze voor zichzelf mogen beslissen of ze willen sexten of niet, en hoe ze meer veiligheid kunnen inbouwen;
- De leerlingen weten wat victim blaming inhoudt;
- De leerlingen weten wat mag en niet mag inzake sexting.

Werkwijze

Bekijk de aflevering van KLAAR "Sexting, waar moet je op letten?". Je kan deze aflevering bekijken via [Het Archief voor Onderwijs](#) of via [YouTube](#). Kies zelf welk medium beste past bij jouw klas.

Bespreek, na het kijken van het filmpje, volgende vragen:

1. Welke tips voor veilig sexten geven ze in deze aflevering mee?
2. Niels van Child Focus verteld dat 12% van de jongeren een sext heeft verzonden in de laatste twee maanden. Tegelijkertijd ontving echter 43% van de jongeren een sext. Hoe kan dit? Wat wil dit zeggen?
3. Wat is victim blaming?
4. Wat is het verschil tussen sextortion en revenge porn?
5. Mag ik een sexy foto van mijn lief aan mijn beste vriend tonen? Waarom wel? Waarom niet? Waarom zou je dit doen? Wat zou je ermee willen bereiken?
6. Waar kan je terecht als je foto ongevraagd wordt doorgestuurd?

Belangrijkste antwoorden

Hierbij kort de kernboodschap van de antwoorden op bovenstaande vragen verwoord.

1. Welke tips voor veilig sexten geven ze in deze aflevering mee?
Je gezicht uit beeld laten, tatoeages bedekken of uit beeld laten, achtergrond onherkenbaar maken.
2. Niels van Child Focus vertelt dat 12% van de jongeren een sext heeft verzonden in de laatste twee maanden. Tegelijkertijd ontving echter 43% van de jongeren een sext. Hoe kan dit? Wat wil dit zeggen?
Meer jongeren zagen een foto dan dat er jongeren één stuurde. Foto's worden dus wel eens doorgestuurd of mensen sturen foto's naar meerdere personen. Zeker niet alle jongeren sturen seksuele berichten of foto's, je mag helemaal voor jezelf kiezen waarom je dit wel of niet wil doen.
3. Wat is victim blaming?
Victim blaming wil zeggen dat je het slachtoffer in de rol van dader gaat duwen. Diegene die in vertrouwen een foto stuurde naar iemand dus als de "schuldige" wordt gezien. Terwijl de enige die schuld heeft diegene is die de foto doorstuurt.

4. Wat is het verschil tussen sextortion en revenge porn?

Sextortion betekent iemand onder druk zetten door te dreigen met de verspreiding van iemands naaktfoto's of andere sexy foto's. Dit is strafbaar. Revenge porn is het verspreiden van naaktbeelden van je (ex-)partner om wraak te nemen of omdat je boos of gekwetst bent.

5. Mag ik een sexy foto van mijn lief aan mijn beste vriend tonen? Waarom zou je dit doen? Wat zou je ermee willen bereiken

Neen! Dit mag niet. Ook niet als het enkel aan die ene persoon is die je echt kan vertrouwen. Sommige mensen doen dit omdat ze denken dat hun vrienden hen dan stoer vinden, of om te horen wat hun vrienden ervan vinden, of om ermee te lachen, ... Maar je acties hebben wel een vernietigende impact op een echt persoon. Je hebt helemaal het recht niet om die foto te laten zien. Het is zelfs strafbaar.

6. Waar kan je terecht als je foto ongevraagd wordt doorgestuurd?

De man in het filmpje werkte bij Child Focus, zij kunnen je helpen om de foto offline te halen, bemiddelen met de dader, en je eventueel helpen om een klacht bij de politie in te dienen. Je kan hen 24/7 bereiken via het nummer 116 000 of via www.childfocus.be. Vraag zeker ook hulp van iemand uit je omgeving, bijvoorbeeld je ouders of een leerkracht.

Doelgroep
14 - 18-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen verwoorden tips om op een veilige manier aan sexting te doen;
- De leerlingen kennen de belangrijkste aandachtspunten inzake sexting;
- De leerlingen weten dat er veel redenen zijn om al dan niet te sexten;
- De leerlingen zijn in staat om, gebaseerd op de aandachtspunten, voor zichzelf de afweging te maken om al dan niet aan sexting te doen.

Werkwijze

Verdeel de klas in kleine groepjes en geef hen telkens een van onderstaande situatieschetsen.

Bedoeling is dat de groepjes samen gaan nadenken over redenen, argumenten, om wél een sext te sturen, alsook om het niet te doen. Welke argumenten zouden de personages allemaal zien? Kunnen de leerlingen zich inleven in alle kanten van deze situaties? Laat hen kritisch nadenken over hun antwoorden.

Nadien is het de bedoeling dat ze een antwoord formuleren op volgende vragen:

- Wat zijn mogelijke alternatieven of eerste stappen in deze situatie?
(vb.: eerst elkaar minstens een bepaalde tijd kennen, enkel pikante tekstberichtjes sturen, ...)
- Kan er voor meer veiligheid gezorgd worden? Hoe kunnen de risico's, de redenen om het niet te doen, mogelijk minder groot of plausibel worden?
(vb.: onherkenbaar op de foto)

Aan het eind van deze oefening kan je twee kolommen maken op het bord om de pro's en contra's visueel te maken. Maak steeds duidelijk dat sexting geen "must" is, het is een vrije keuze. Volgende zin kan hierbij helpen: "Iedereen die sext, maakt op basis van persoonlijke redenen een afweging tussen enkele pro's en contra's. Dit zal voor iedereen anders zijn. Redenen die voor jou heel belangrijk zijn, zullen dat voor anderen misschien niet of maar een beetje zijn."

Situatieschetsen

1. Jay en Eva zijn al drie jaar een koppel. Ze kennen elkaar door en door, kennen elkaars familie ook goed. Ze delen dezelfde vriendengroep, kunnen al jaren op elkaar rekenen.

Jay heeft vier broers en deelt zijn laptop soms met enkele van hen. Zijn jongste broertje speelt ook wel eens een spelletje op Jay's gsm.

Jay en Eva sturen wel eens pikante berichtjes. Momenteel kunnen ze elkaar niet makkelijk in levenden lijve ontmoeten, ze twijfelen daarom om eens een sexy videogesprek te houden.

Waarom zouden Jay en Eva wel/geen sexy videogesprek doen?

2. Patricia en Ocean kennen elkaar al een tijdje. Ze hebben elkaar leren kennen tijdens het gamen en zijn online bijna continu in contact. Offline hebben ze elkaar nog niet ontmoet. Ocean zou Patricia graag een sexy foto sturen, en er dan ook een terugkrijgen. Patricia voelt zich nog wat onzeker om een foto te sturen maar zou het alvast wel leuk vinden er een te ontvangen.

Waarom zouden Patricia en Ocean wel/geen sexy foto sturen.

3. Camilla is heel verliefd op Ahmed, ze wil hem graag een sexy foto in lingerie sturen. Ahmed is een iets oudere jongen en valt meestal op stoerdere meisjes. Door een foto te sturen hoopt Camilla te tonen dat ze lef heeft. Als ze er in lingerie opstaat, en dus niet helemaal naakt, is er toch niet echt een risico aan denkt Camilla. Toch twijfelt ze nog een beetje.

Waarom zou Camilla wel/geen sexy foto naar Ahmed sturen?

4. Roy voelt zich goed in zijn vel, hij sport regelmatig en is trots op hoe hij er uit ziet. Hij belandt na een avond stappen regelmatig wel eens bij iemand in bed. Tegenwoordig vindt zijn datingleven meer plaats op online platformen. Wanneer hij het aantrekkelijk profiel van Kim tegenkomt op Instagram denkt hij erover een sexy foto van zichzelf naar die persoon te sturen. "Zo weet die ineens wat ik in huis heb" denkt hij erbij. Zijn gezicht zou hij niet op de foto zetten.

Waarom zou Roy wel/geen sexy foto naar Kim sturen?

5. Jef en Ubi zijn sinds een paar maanden samen. Of... Niet echt officieel maar ze daten al wel enkele maanden en hebben sindsdien met niemand anders meer gedatet. Ubi probeert hun online conversatie de laatste tijd regelmatig wat pittiger, spannender te maken. Voor Jef is het allemaal wat nieuw en ongemakkelijk. Zo tekstberichten vindt hij al spannend genoeg, en hij weet ook niet of Ubi de foto wel sexy zou vinden, hij is zelf wat onzeker over zijn lichaam. Ubi is hier meer vertrouwd mee. Zij zou dan ook graag wat verder gaan en foto's sturen. Steeds meer pusht ze Jef "Komaan, alle jongens sturen toch zo'n foto's? Waarom jij niet?". Jef zou het liever bij tekstberichten houden.

Waarom zouden Jef en Ubi wel/geen sexy foto sturen?

Doelgroep
14 - 18-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen leven zich in anderen in en bekijken situaties hierbij vanuit een voor hen mogelijk onbekend standpunt;
- De leerlingen leren de gevolgen van doorgestuurd naaktfoto's inschatten;
- De leerlingen weten wat victim blaming inhoudt en leren dit herkennen.

Werkwijze

Hier kruipen de leerlingen in de huid van een van de personages in een niet oké sextingtraject. Wat een sextingtraject is, zie je op onze affiche of op het beeld hier-naast. Het gaat om situaties waarbij een sext op een of andere manier is gedeeld met derden.

Tijdens deze oefening gaan we in op enkele voorbeeldsituaties van sexting-trajecten en gaan we dieper in op de motivatie en gevoelens van de betrokkenen. Bij elke casus worden enkele vragen gesteld die de leerlingen trachten te beantwoorden. Telkens worden voor de begeleider ook de belangrijkste aspecten van de antwoorden aangehaald.

Hiervoor zijn verschillende werkwijzen mogelijk:

- **Splits de klas op in zes kleine groepen.** Laat ieder groepje één casus lezen en de vragen beantwoorden. Laat hen dan de casus en hun antwoorden voorstellen aan de anderen. Denken zij er hetzelfde over? Willen zij nog wat aanvullen of zouden zij iets anders aanpakken?
- Overloop **met de gehele groep** de verschillende casussen met bijhorende vragen.
- **Splits de klas in drie groepen.** Lees de casussen voor en laat telkens één groep de situatie bekijken en bespreken vanuit het standpunt van de zender, een groep uit het standpunt van de ontvanger/doorstuurder en één groep vanuit het standpunt van de derde betrokkenen, de secundaire ontvangers.

Casussen

1. **Pochen bij vrienden.** Liam en Yaiza zijn een jaar samen. Om hun één jaar samenzijn te vieren heeft Yaiza een super mooie naaktfoto van zichzelf naar Liam gestuurd. 't Is een beetje een artistieke foto in zwart wit, je ziet haar contouren en haar borsten goed, verder niet super veel. Liam is zot van de foto en super trots dat hij zo'n knap lief heeft. Wat een prachtig meisje! Hij vertelt erover aan zijn vrienden, kan er niet over zwijgen. Omdat ze wat aandringen laat hij de foto uiteindelijk ook héél even aan hen zien.
 - Waarom denk je dat Liam deze foto liet zien? Hoe voelde hij zich hierbij? Wat was zijn bedoeling?
 - Hoe denk je dat Yaiza hierover zou denken (indien ze dit zou weten)?
 - Is het volgens jullie oké wat Liam deed? Kan je het begrijpen? Kan je het goedkeuren? Waarom wel? Waarom niet?
 - Heeft Liam iets gedaan wat niet mocht? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat dan juist?

Belangrijkste antwoorden:

- Hoewel hij het niet slecht bedoeld heeft, kan Yaiza hier erg door gekwetst zijn. Liam had deze foto niet mogen laten zien aan zijn vrienden. Iemands foto's verspreiden zonder diens toestemming mag niet, zeker niet als het om naaktfoto's gaat. Dit is bij wet verboden. Aan je vrienden laten zien is ook een vorm van verspreiden dus valt hier ook onder.

2. **Wraakporno.** Alicia en Giorgio waren twee jaar lang een koppel. Tijdens die periode werden er wel eens sexy foto's en pikante berichtjes uitgewisseld. Nu heeft Giorgio echter met een goede vriendin van Alicia staan zoenen op een feestje, daarom is het uit tussen hen. Om wraak te nemen heeft Alicia twee naaktfoto's van Giorgio in de WhatsApp-groep van de klas gelekt.

- Alicia wou wraak nemen door de foto van Giorgio te delen in de klasgroep. Denk je dat wraak een goede reden is om zoiets te doen? Waarom wel? Waarom niet?
- Hoe denk je dat Giorgio zich hierbij zou voelen? Welke gevolgen zou dit voor Alicia kunnen hebben?
- Hoe denk je dat Alicia zich hierbij zou voelen? Welke gevolgen zou dit voor Alicia kunnen hebben?
- Zijn er manieren waarop Giorgio dit kan oplossen? Zo ja, welke?
- Hoe denk je dat dit overkomt bij de klasgenoten die de foto's ontvingen? Hoe zouden zij zich hierbij voelen?
- Wat zouden de klasgenoten kunnen doen om Giorgio/Alicia te helpen in deze situatie?
- Wie is er in deze situatie in de fout gegaan? Waarom?
- Zijn er diensten of mensen die Giorgio zouden kunnen helpen in deze situatie? Zo ja, welke?

Belangrijkste antwoorden:

- Uit onderzoek blijkt dat mensen zich niet noodzakelijk beter voelen door wraak te nemen, net omdat ze op die manier mentaal veel bezig zijn met die persoon i.p.v. hun leven verder te zetten.
- Om te helpen kan je, als secundaire ontvanger, diegene die de foto doorstuurde aanspreken op hun gedrag. Ook kan je de foto rapporteren indien die via een sociale media-kanaal wordt doorgestuurd. Zo help je om de foto te laten verwijderen.
- Alicia is in de fout gegaan hier, je mag zulke foto's niet verspreiden. Als mensen deze foto ontvangen en zelf verder doorsturen, overtreden ook zij de wet. Je bent als ontvanger dus mee verantwoordelijk voor het welzijn van de persoon op de foto.
- Voor steun kan je in zulke situaties terecht bij Child Focus. Child Focus is 24/7 beschikbaar via het nummer 116 000.

3. **Onder druk zetten.** Raju en Brahim zijn al een paar maanden samen. Van begin af aan vraagt Raju om rustig aan te doen, de relatie rustig te laten groeien. Brahim is namelijk Raju's eerste liefde, hij heeft al heel wat meer ervaring. De laatste twee weken begint Brahim echter druk op Raju uit te oefenen. Hij wil een sexy foto van haar, meer dan die van haar in bh die ze eens doorstuurde! Raju wil niet, die foto is lingerie is meer dan genoeg. Omdat Brahim wil bewijzen dat de foto's die hij heeft maar flauw zijn en iedereen dat sowieso zo vindt toont hij ze tijdens de pauze aan al zijn vrienden. Sommigen van die vrienden nemen een foto van Brahim's scherm.

- Moet je een foto sturen als je lief dit wil? Waarom wel? Waarom niet?
- Is het oké dat Brahim zo aandringt en druk legt op Raju? Waarom?
- Wat denk je dat de motivatie van Brahim is om dit te doen? Hoe zou hij zich voelen denk je?
- Hoe denk je dat Raju zich hierbij voelt? Hoe zou zij zich voelen bij het feit dat Brahim de foto in lingerie niet genoeg vindt? Wat zou zij denken van het feit dat hij haar foto aan zijn vrienden laat zien? Is het meer of minder erg dat Raju niet weet dat Brahim's vrienden haar foto hebben gezien?
- Zou het feit dat Brahim de foto aan anderen toonde ervoor zorgen dat Raju makkelijker nog een foto zou sturen? Denk je dat Brahim zijn doel hiermee bereikt? Waarom wel? Waarom niet?
- Hadden Brahim's vrienden een foto van zijn scherm mogen nemen? Wie is hier in de fout gegaan?

Belangrijkste antwoorden:

- Je moet nooit een foto sturen als je dit niet wil. Als mensen aandringen, maak dan duidelijk dat je dit niet wil, blokkeer de persoon of zoek hulp.
- Iemand onder druk zetten is niet oké! Dit valt op geen enkele manier goed te praten.
- Brahim heeft een grote fout gemaakt door de foto aan zijn vrienden te tonen. Zij die een foto van zijn scherm namen, gingen echter ook in de fout. Zij hebben geen recht op de foto en nemen deze ongevraagd.

4. **Bewaren of verwijderen.** Ellen en Eduardo waren drie jaar samen. Doorheen die tijd stuurden ze wel eens pikante berichtjes, later ook sexy foto's en video's. Nu is de liefde over en zijn ze uit elkaar. Over de foto's en berichtjes hebben ze bij het einde van hun relatie niets speciaal afgesproken. Eduardo verwijdert het beeldmateriaal van Ellen. Op haar beurt bewaart Ellen de foto's in een, met paswoord beveiligde, map. Zo wil ze de herinneringen van hun bijzondere tijd samen nog even bij zich houden.

- Hadden Ellen en Eduardo moeten bespreken wat ze met de berichten, foto's en filmpjes zouden doen? Waarom wel? Waarom niet?
- Heeft iemand iets fout gedaan in deze situatie? Heeft iemand een regel of wet overtreden?
- Wat zou jij doen met zulke materialen wanneer een relatie afgelopen is?
- Wat zijn volgens jou de beste afspraken hieromtrent? Wat is volgens jou het best, bewaren of verwijderen?

Belangrijkste antwoorden:

- Echt verkeerd is het niet dat Ellen de foto's bijhoudt. Zodra Eduardo zegt dat ze hen moet verwijderen moet ze dit wel doen, en doorsturen of aan anderen tonen mag natuurlijk ook niet.
- Het is slim om foto's in een beveiligde map te steken. Zo kunnen mensen er niet direct aan als ze je toestel in handen krijgen.
- Je maakt best afspraken over zulke zaken wanneer de relatie is afgesprongen. Het is niet fijn als iemand nog naaktfoto's van jou op zijn of haar smartphone heeft staan.

5. **Wraakporno.** Kato en Eve zijn al een tijdje aan het flirten via Snapchat. Ze hebben al wel twee keer afgesproken maar door allerlei omstandigheden lukte dit niet vaker. Online flirten dan maar, inclusief enkele uitdagende foto's in lingerie. Nu hoorde Kato via via echter dat Eve ook nog met iemand anders afspreekt. Ze is boos en deelt de foto's van Eve met iedereen die ze op Snapchat kent. Al gauw gaan Eve's foto's de ronde. Eve's gezicht staat niet mee op de foto.
- Waarom denk je dat Kato de foto's van Eve deelde? Vind je dit een goede reden om iemands foto's te delen met anderen? Waarom wel? Waarom niet?
 - Hoe denk je dat Eve zich voelt in deze situatie?
 - Denk je dat zonder gezicht op de foto staan sowieso wil zeggen dat Eve onherkenbaar is op de foto? Waarom? Waardoor zou ze alsnog herkenbaar kunnen zijn?
 - Stel dat Eve echt onherkenbaar is op de foto's. Verandert dit iets aan de situatie? Waarom wel/niet?
 - Hoe zou jij je voelen moest je uitdagende foto's doorgestuurd krijgen die eigenlijk niet voor jou bedoeld zijn? Wat zou je doen?
 - Welke stappen kunnen Eve en de groep ontvangers nemen in deze situatie?

Belangrijkste antwoorden:

- Zonder gezicht op de foto staan maakt je niet altijd ook helemaal onherkenbaar. Tatoeages, littekens, elementen uit de achtergrond of andere zaken kunnen iemand alsnog herkenbaar maken.
- Een sexy foto of naaktfoto van iemand doorsturen is niet oké, ook niet als deze persoon er onherkenbaar op staat. De gevolgen zijn mogelijk minder groot voor de persoon op de foto maar diegene die de foto doorstuurt maakt nog steeds een grote fout. Dit geldt ook voor iedereen die de foto nog verder verspreid.
- Eve en de ontvangers zouden de foto kunnen rapporteren opdat deze wordt verwijderd, ze zouden de zender kunnen aanspreken, hun steun kunnen betuigen aan Eve, ...

6. **Je anders voordoen.** Stephan en Tim waren geruime tijd friends with benefits.

Dit ging gepaard met heel wat pikante berichtjes, filmpjes en foto's. Intussen is dit al een tijd voorbij. Stephan is opnieuw aan het daten, hij leerde online iemand leuk kennen en die persoon vraagt nu achter een sexy foto. Stephan voelt zich echter wat onzeker over zijn lichaam. In een opwelling, zonder veel nadenken, stuurt hij een onherkenbare naaktfoto van Tim naar zijn nieuwe contact, in plaats van een van zichzelf.

- Kan je begrijpen waarom Stephan dit heeft gedaan?
- Heeft Stephan hier iets verkeerd gedaan? Waarom wel? Waarom niet?
- Welke gevolgen zou deze actie voor Stephan kunnen hebben?
- Is dit erg voor Tim? Denk je dat Tim dit weet? Maakt het uit of Tim dit weet? Welke gevolgen zou deze actie voor Tim kunnen hebben?
- Hoe denk je dat het nieuwe contact van Stephan zich hierbij zou voelen als dit uitkomt?
- Wat heeft Stephan gedaan door gegevens of beelden van anderen te gebruiken bij zijn online profiel? Hoe noemen we dit?

Belangrijkste antwoorden:

- Al bedoelde Stephan het niet verkeerd en wou hij Tim niet tot last brengen, toch deed hij iets wat absoluut niet mag. Ook in deze situatie mocht hij de foto van Tim niet delen met anderen.
- Wat Stephan hier deed is catfishing. Hij deed zich (gedeeltelijk) voor als iemand anders en neemt zo de persoon met wie hij in gesprek is voor de gek. Sommige mensen catfishen met slechte bedoeling, bijvoorbeeld om persoonlijke of gevoelige informatie over te verkrijgen, zodat ze je kunnen chanteren om geld over te maken.

7. **Om bij de groep te horen.** Aster voelt zich enorm onzeker over zichzelf. Aster ligt niet goed in de groep en wil er zo graag bij horen. In een impulsieve bui beslist die om daarom een expliciete foto van diens geslachtsdelen te delen in een chatgroep van de school. Er wordt hevig op gereageerd en de foto gaat als een vliegend vuurtje door de school.

- Wie is er in deze situatie in de fout? Is dit maar één iemand? Meerdere personen?
- Mag je mensen ongevraagd naaktfoto's van jezelf sturen? Waarom wel? Waarom niet?
- Stel dat Aster een meisje is, zou dit je kijk op de situatie veranderen? Hoe?
- Stel dat Aster een jongen is, zou dit je kijk op de situatie veranderen? Hoe?
- Hoe denk je dat het voor de medescholieren is om zo'n foto te ontvangen? Hoe denk je dat ze daarop zouden reageren?
- Hoe denk je dat de school zou moeten reageren? Wat zou de school volgens jou moeten doen?

Belangrijkste antwoorden:

- Het is fout van Aster om deze foto in de chatgroep van de school te plaatsen, de leden van deze chatgroep hebben hier namelijk niet voor gekozen en door de foto te delen stelde Aster hen bloot aan pornografische materialen. Zeker als de klasgenoten minderjarig zijn is dit absoluut niet oké, zelfs onwettelijk. Alle mensen die de foto verder doorstuurden zijn in deze situatie zeker en vast ook in de fout.

Doelgroep
14 - 18-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen kunnen onderhandelen over sexting;
- De leerlingen kunnen herkennen wanneer druk aanwezig is;
- De leerlingen leren hun mening verwoorden en hun grenzen bewaken.

Werkwijze

Uit-de-kleren-praatjes zijn redenen die iemand geeft om achter sexting te vragen.

In deze werkvorm bedenken de leerlingen manieren om hiermee om te gaan.

Dit wil niet zeggen dat de leerlingen sowieso moeten aangeven dat zij niet willen ingaan op de uit-de-kleren-praatjes. Wel peilen we met deze oefening naar de natuurlijke reacties van jongeren. Hoe zien zij dit? Wat vinden zij de beste reactie? Hoe zouden ze hier ludiek, vrolijk, duidelijk, kordaat of lacherig op kunnen reageren? Maar zeker ook, hoe wimpel je iemand op een leuke manier af?

Lees een uit-de-kleren-praatje voor, laat de leerlingen hier hun reactie op bedenken. Hoe zouden zij reageren? Geef hen even de tijd om hierover na te denken. Laat dan enkele leerlingen hun antwoord delen en kies drie reacties (woorden of beschrijving van een beeld) die je op bord schrijft.

Nadien stemmen de leerlingen op de volgens hen beste reactie. Wat is hun favoriet? Waarom? Zou iedereen op dezelfde manier reageren?

Uit-de-kleren-praatjes

1. "Maar we zijn toch al kei lang samen! Komaan hé..."
2. "Dus jij durft mij niet eens een sexy foto van jezelf te sturen? Jij vertrouwt me duidelijk niet... Waarom zijn wij een koppel als jij me niet kan vertrouwen?"
3. "Komaan, als je je gezicht er niet mee op zit is er toch geen probleem? Dan boeit dat toch allemaal niet?"
4. "En ik die dacht dat je mij graag ziet... Als je echt van me houdt dan stuur je me een foto!"
5. "Da's niet eerlijk, ik stuurde je ook al eens een foto! Ik verdien er dan ook één terug. Zo gaat dat!"
6. "Komaan, hoe moet ik anders over je fantaseren?!"
7. "Iedereen stuurt toch wel eens pikante berichtjes of foto's naar hun lief. Enkel jij niet! Da's echt belachelijk!"
8. "Maar ik mis je zo... Wat pikante berichtjes moeten wel kunnen, niet? Desnoods zonder foto dan? Ik zie u graag."
9. "Als je geen foto stuurt is het uit tussen ons!"
10. "Maar we hebben elkaar al zolang niet meer gezien..."

Doelgroep
14 - 18-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen leren risico's van verzendingsmethodes inschatten;
- De leerlingen leren dat geen enkele verzendingsmethode volledig veilig is;
- De leerlingen leren bewuste keuzes maken inzake verzendingsmethodes.

Werkwijze - stap 1

Voor deze werkvorm kan je je leerlingen informatie laten opzoeken online. Dit maakt de opdracht leuker/interessanter maar is zeker niet noodzakelijk.

Laat de leerlingen in kleine groepjes nadenken over verschillende verzendingsmethodes voor sexting, apps die zij kennen en/of gebruiken. Vul dit aan met enkele door ons aangeraden apps (zie onderaan deze werkvorm).

Laat hen, per groepje, op een groot blad noteren waarom dit volgens hen een veilige methode is.

Nadien schuiven de papieren één groepje op. Elk groepje krijgt dus nu een nieuwe verzendingsmethode voor zich. Zij mogen nu noteren waarom deze methode volgens hen niet veilig is.

Criteria om bij beide stappen in gedachten te houden zijn:

- Kan je screenshots nemen? Zo niet, zijn er achterpoortjes om dit alsnog toch te doen?
- Worden foto's automatisch opgeslagen?
- Kan je een timer instellen waarmee je bericht automatisch verwijderd wordt?
- Kan je jouw bericht verwijderen van het toestel van de ontvanger (verwijderen voor iedereen)?
- Staat je username op hetzelfde scherm als je foto?
- Kan je gesprekken verbergen voor anderen die je gsm mogelijk in handen krijgen?
- Kan je die app openen om verschillende toestellen? En is dit met automatische login? (vb.: app ook op tablet van gezin)
- Is de methode betalend of gratis?
- Kan je je meldingen afzetten of voorkomen dat een nieuw bericht onbedoeld openspringt of op je startscherm verschijnt?

Je kan hierna de papieren nog twee keer laten doorschuiven en de leerlingen opnieuw laten nadenken over argumenten voor en tegen.

Een andere methode is om een groep vanaf de eerste keer zowel over de voor- en nadelen van een methode te laten nadenken.

Werkwijze - stap 2

Laat alle methodes bijeenkomen en overloop ze. Sorteert ze dan als groep van minst veilige naar meest veilige methode. Beantwoord hierbij volgende vragen:

- Zijn er methodes die volledig veilig zijn?
Antwoord: neen. 100% veilig is het nooit.
- Waar kan je nog op letten om sexting veiliger te maken?
Antwoord: jezelf onherkenbaar maken, afspraken maken, reverse google image search om te kijken of de foto's wel van de afzender zijn, ...
- Naar welke verzendingsmethode zou jouw voorkeur uitgaan? Waarom?
(Denk hierbij aan efficiëntie, veiligheid, bekendheid, ...)

Mogelijke verzendmethodes:

- Facebook Messenger (optie: secret messages)
- Instagram direct message
- Snapchat
- TikTok
- Smartschool
- WhatsApp
- Confide (aangeraden op watwat.be)
- Dust (aangeraden op watwat.be)
- Condom (aangeraden op watwat.be)
- Viber (aangeraden op watwat.be)
- ...

Doelgroep
14 - 18-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen denken na over de voor hen belangrijke voorwaarden van sexting;
- De leerlingen weten dat er verschillende manieren zijn om een 'ja' te vragen.

Werkwijze

Verdeel de klas in groepjes. Laat elk groepje op een leeg blad nummers van 1 tot 10 schrijven. Laat hen bij nummer 10 "een pikante foto vragen" schrijven.

Leg uit aan de leerlingen dat ze nummers 1-9 moeten proberen in te vullen. Hoe kom je tot die tiende stap? Wat zijn de stappen die je voordien kan/moet nemen? Hoe kan je er steeds voor zorgen dat je zeker weet of de andere het fijn vindt. M.a.w. "Hoe zorg je voor een 'ja' bij elke stap?".

Wijs de leerlingen er op dat ze goed nadenken over de kleine tussenstappen die er kunnen zijn. Wat zijn belangrijke voorwaarden voor hen om zo'n stap te zetten? Hoe ontwikkel je vertrouwen?

Indien gewenst kan je elke groep ook een andere nummer tien geven. Alternatieven zijn bijvoorbeeld: een pikant of flirterig berichtje sturen, een sexy foto sturen. Pas het einddoel aan de leefwereld van jouw leerlingen aan.

Nabespreking

Laat de verschillende groepjes hun stappen kort voorleggen aan de anderen.

Laat de anderen reageren op de stappen:

- Wat vinden zij van dit traject?
- Wat valt hen op?
- Wat zouden ze eventueel anders doen?
- Is ervoor gezorgd dat ze zeker zijn van de 'ja' bij de andere persoon? Hoe?
- Hoeveel tijd zit er volgens de groep tussen stap 1 en stap 10?

Doelgroep
14 - 18-jarigen

Doelstelling

- De leerlingen denken na over de voor hen belangrijke voorwaarden van sexting;
- De leerlingen weten dat er verschillende manieren zijn om een 'ja' te vragen;
- De leerlingen kunnen hun mening verwoorden en hun grenzen aangeven inzake sexting;
- De leerlingen kunnen zich inleven in een sexting-situatie.

Werkwijze

Verdeel de klas in twee groepen en geef iedere groep één stapel post-its. Zorg ervoor dat het om twee verschillende kleuren post-its gaat. Elke groep representeert vanaf nu namelijk een personage.

Verzin, samen met de klas, een beginsituatie of neem een situatie uit onderstaande voorbeelden. Laat de groepen nu chatten met elkaar. Elk zich zo goed mogelijk inlevend in hun personage. Je kan eventueel een doorschuifstelsel voorzien zodat iedereen een keer een antwoord mag schrijven. De groep mag steeds adviseren, maar de schrijver hakt de knoop door. Bedoeling is dat ze binnen de vijftien minuten een van onderstaande doelen kunnen bereiken:

- Op een liefdevolle manier, en in vertrouwen vragen naar een sexy foto van de ander.
- Op een leuke, sexy manier duidelijke toestemming krijgen om in vertrouwen een foto van zichzelf te sturen.
- Op een leuke, niet opdringerige manier kunnen overgaan naar wat meer sexy, pikante berichtjes. Rekening houdend met de grenzen van de andere.

De leerlingen doen dit door, te beginnen van hun beginsituatie, een chat na te bootsen. Om te beurt schrijven ze hun berichtje op een post-it aan de andere.

Achteraf kan je bespreken waar iets goed of fout liep, wat anders had gekund.

Op dat moment kunnen post-its weggehaald of verplaatst worden.

Met deze oefening is het vooral de bedoeling dat leerlingen nadenken over hoe ze op verschillende vragen en situaties zouden reageren, dat ze leren van de meningen en reacties van anderen en dat ze zich op een inlevende manier oefenen naar onder de juiste voorwaarden aan sexting doen. Zie hiervoor ook de tips op de bijgevoegde affiche.

Opgelet: het einddoel is niet per se sexting. Het kan ook zijn dat een van de twee groepjes niet wil sexten, en dan moet de andere groep daar rekening mee houden.

Enkele beginsituaties ter inspiratie

- Tom en Sari zijn 3 maanden samen. Ze sturen al een tijdje sexy berichten, maar geen sexy foto's. Tom wil graag een naaktfoto van Sari zien. Hij is bereid om zelf eerst een naaktfoto door te sturen, als dat haar wat meer vertrouwen geeft. Sari twijfelt of ze dit wel zou doen. Ze ziet Tom graag, maar wil niet dat haar foto's later een eigen leven beginnen leiden.
- Aïsha heeft Iskender leren kennen via Instagram. Hij stuurde haar een DM met lieve berichtjes. Ze chatten verder op Snapchat. Iskender wil graag een sexy foto van Aïsha. Aïsha twijfelt of ze Iskender wel kan vertrouwen, maar vond zijn berichtjes wel heel lief en oprecht. Extra info voor de Iskender-groep: Iskender zijn vrienden tonen hem regelmatig sexy foto's van meisjes die ze hebben versierd online. Iskender wil erbij horen, en zoekt dus ook iemand die hem een naaktfoto wil sturen, van wie maakt niet echt uit.
- Isolde en Fred kennen elkaar van op school, al zitten ze niet in dezelfde klas. Isolde heeft al een tijdje een oogje op Fred; Fred komt dit te weten en spreekt haar aan online. Het klikt tussen de twee, en Isolde stuurt uit zichzelf een foto van haar borsten om af te toetsen of Fred haar wel mooi zal vinden. Fred vindt dit wel leuk en daagt haar uit om nog foto's te sturen. Zelf sturen durft hij niet goed.